

Låst miljö -inget hinder för behandling

Säkerhetshäktet i Göteborg har efter en rad suicid och suicidförsök hos klienterna satsat på psykologtjänster. Sofia Boman ansvarar för att utveckla psykologverksamheten.

– Man skulle kunna kalla häktet för parallellprocessernas hus. Jag arbetar både med de häktades ångest och med att handleda personalen, säger hon.

TEXT: KRISTINA KARLBERG FOTO: TOMAS OHLSSON

Överfallslarmet ljuder från en avdelning. Flera kriminalvårdare beger sig springande dit. Men psykolog Sofia Boman, på väg till sitt arbetsrum, står lugnt kvar i korridoren och avvaktar.

– Det går flera falsklarm i veckan. Det räcker att man lutar sig lite för mycket åt sidan med larmet i fickan och inte hinner larma av.

Det berättar Sofia Boman när vi träffas på hennes arbetsplats på Säkerhetshäktet i Göteborg, som har tre psykolog-

tjänster och en PTP-tjänst. Satsningen är unik i Sverige och är en följd av att flera självmord och självmordsförsök tidigare har ägt rum på häktet.

Här har Sofia Boman arbetat i tre år med uppdraget att utveckla psykologverksamheten. Hon är van vid att alltid bära larm på jobbet och ha "pip-fria" kläder som gör att hon snabbt kan passera genom metaldetektorerna i byggnaden. För att träffa sina klienter på avdelningarna måste hon gå förbi en mängd låsta säkerhetsdörrar och övervakningskameror.

– Jag är så van vid miljön att jag inte längre tänker på den. Skulle något hända vet jag att flera personer snabbt kommer till undsättning. Jag känner mig trygg, annars skulle det inte funka att jobba här, förklarar hon.

Larmet slutar ljuda. Det var ett falskt alarm.

Inne på avdelning 8 sträcker sig långsmala vita korridorer med rader av dörrar med små luckor. Bakom varje dörr sitter någon inlåst. Sofia Boman visar ett kontaktmannarum i en av korridoro-

**”Det är en paradox.
I den låsta miljön har jag
ett fritt arbete”**

terna. Det är i den typen av rum som hon oftast träffar sina klienter, som är i kris, har kraftig ångest och som frågar sig varför livet har blivit som det blivi – en fråga som kan vara starten på en psykologisk behandling. Rummet är sparsamt möblerat med två gröna stolar, ett kvadratisk bord och ett smalt gallerfönster.

– Det är viktigt att klienterna får gå till ett annat rum och prata om sina känslor och inte behöver göra det i cellen, säger hon.

Alla klienter får vid inskrivningen

träffa en sjuksköterska som bedömer om det behövs psykologkontakt. De häktade kan också själva önska det. Det är vanligt att klienterna hamnar i kris när de tas in för första gången, berättar Sofia Boman.

– De mår dåligt av isoleringen och får panikångest i den inlåsta miljön. Särskilt tufft kan det vara för dem med restriktioner, vilket nästan alla har under utredningstiden innan de varit uppe i tingsrätten. Restriktionerna kan innebära att de inte får se på tv, läsa dagstidningar eller ta emot besök. Det

är också vanligt med kraftig ångest när drogerna försvinner ur kroppen.

Ungefär hälften av arbetstiden arbetar Sofia Boman med klientarbete. Förutom krissamtal har hon terapिसamtal som kan sträcka sig över längre tid. En del klienter befinner sig på häktet i månader, ibland så länge som ett eller två år.

Orsaken till de långa häktnings-tiderna är omfattande utredningar med många inblandade personer och överklaganden till högre rättsinstanser.

Även om Sofia Boman känner till vil-

INTERVJU Häktespsykolog

FAKTA/PSYKOLOGER INOM KRIMINALVÅRDEN

■ Totalt 61. Av dessa är 40 på anstalter, 13 inom frivården, 6 på häkten (4 av dessa arbetar på Säkerhetshäktet i Göteborg) och 2 inom övrig verksamhet. Externa psykologer anlitas dock ofta som konsulter.

■ Arbetar vanligtvis med behandling och utredning av klienter samt handledning och utbildning av personal. Källa: Kriminalvården (mars 2016).

► ka brott som klienterna är misstänkta för, utgår hon ifrån deras versioner och vad de vill ha hjälp med. Hon är också tydlig med sin tystnadsplikt.

- En del har tänkt söka hjälp hos psykolog tidigare, men vänt på vägen dit. När de sitter på häktet i en jobbig situation händer det att motivationen kommer på nytt. Min förhoppning är att jag ska kunna ge dem en bra erfarenhet av psykologkontakt, som gör att de vill fortsätta hos någon annan psykolog efter tiden här.

Hon fortbildar sig inom ISTDP, (Intensive Short-Term Dynamic Psycho-

therapy), en metod som hon märker fungerar bra för många av klienterna.

- Jag kan jobba med klienternas ångest och ha ett tydligt fokus i samtalen. Annars finns det risk för att samtalen mest handlar om frustration över att vara på häktet och det leder inte till förändring.

Utöver klientarbetet jobbar Sofia Boman även med handledning och utbildning av personal. Ofta handlar det om internhandledning för kriminalvårdarna där de försöker förstå de häktade ur olika perspektiv.

- Man skulle kunna kalla häktet för parallellprocessernas hus. Många

klienter har hög ångest som de agerar ut och det är vanligt att personalen utsätts för manipulativa beteenden. Därför är det viktigt att kriminalvårdarna kommunicerar med varandra och har ett gemensamt förhållningssätt till de häktade.

Det händer att hon och hennes psykologkollegor får kommentarer från andra psykologer om att det inte går att bedriva behandling i den låsta miljön. Det tycker hon känns tråkigt.

- Jag försöker sprida kunskap om hur vi jobbar, till exempel genom att ta emot studiebesök och praktikanter från

”Min förhoppning är att de häktade vill fortsätta hos en psykolog efter tiden här”

psykologprogrammet. Förhoppningsvis kan även den här artikeln bidra till att förändra den felaktiga uppfattningen, säger hon.

Sofia Boman upplever inte arbetet som ensamt. Tvärtom. Utöver kontakten med klienter och häktespersonal träffar hon dagligen psykologkollegorna i det gemensamma arbetsrummet. Hon har också tillgång till egen extern handledning varannan vecka.

– Vi psykologer ger varandra kollegialt stöd. I synnerhet vid akuta händelser är det bra att ha någon att bolla med.

På väg genom korridorerna stannar Sofia Boman ofta till och växlar några ord med häktespersonalen.

– Jag trivs här, arbetet passar mig jättebra. Jag är en flexibel och tydlig person och det är egenskaper som behövs här.

Arbetsdagarna lägger hon upp själv, men det kan snabbt bli förändringar i planeringen. En klient kanske måste träffa en advokat i stället, medan någon annan är i akut behov av krissamtal.

– Det är en paradox. I den låsta miljön har jag ett fritt arbete. ●